

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortuzsa 1868. sz.

Kiadó hivatal:

Középtuzsa, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Opellik Alajonál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában.
Nyilattéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. **Előfizetési ár:** egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” ápril—juniusi évnegyedére.

Tisztelettel kérjük föl hazai közönségünk azon részét, mely lapunk ősintén hazafias törekvését, részint anyagi, részint szellemi befolyásával gyámolította, s ezen irodalmi közeg fontosságait az erdélyi részek specialis érdekeire nézve is kellőleg méltatta, hogy a bekövetkező új évnegyedre is hazafias részvételével csatlakozni s lapunkat fenntartani sziveskedjék.

Lapunk független és önálló közeg, melynek lételem nem kormány, nem párt, hanem elejétől fogva az olvasó közönség biztosítja. E részvét az utóbbi jelentékeny pártforrongások között is, hazafias hálánkra méltólag megmaradt lapunk körül és ezen irodalmi közegnek szükségességét igazolta.

Alkotmányunk restitúciója után két irányban folytattunk szellemi működésünket; igyekeztünk hatni a közönségre, hogy az adott s kivívott helyzetet, mely eddigi elnyomott állapotunkat a szabadság és önkormányzat lényeges előnyeivel cserélte föl, fogadjuk el nyugalommal s jobb jövőnkbe vetett bizalommal. Mi 12 éven át az absolutismus agyúinak torkában állottunk, s első sorban éreztük a nemzetünkre szórt tüzelés kínjait, s így az első sorban az üdülést s jobb reményeket, mit a mármár elveszett, elárult Erdély az unio tetteles viszszahelyezése által visszanyert. Mi tanácsoltuk s tanácsoltuk hazánknak elfogadni a békés haladás kivívott terét, s küzdeni e téren álmok helyett a valóért, lehetetlenek helyett a lehetőért; más részről hatni kívántunk a kormányra, hogy vegye tekintetbe Erdélynek még mind szerencsétlen helyzetét, méltassa tisztá s megpróbált hazafi jellemeit, tegyenek mielőbb s minél több üdvöst e sokat szenvedett országrész érdekében.

A közönség egy része megmaradt politikai törekvéseink s nézetek mellett, míg más részről a szélsőbb nézetek öltöttek nagyobb mérvet, vajha e szélsőségek nagyobb kiterjedése esetében a haza dicsőbb s boldogabb korszaka meghazudtolja a mi aggodalmainkat! Tény az, hogy az erdélyi részek szabadulva elemek azon nagy közönsége, melyet évtizedeken át a küzdelemben egységtelvé láttunk, a szabadság kivívott útjainak felhasználásában szétszakadozott egymástól, s nem adatott egy közös nézetnek összetartani a haza szellemi erejét. Másfelől belátjuk, hogy habár több óhajtatásunkra nyertünk tekinteteket a kormányhatalomtól, részint az átalakítás nehéz formáiban, részint Erdély szerencsétlen körülményeiben sok lehetetlenség is fektűt; azonban politikai életünk tüzpontja körül forogva meggyőződést szerettünk sok kétkedés közt sok jóakarattól is, és így magunk sem vagyunk ugyan megelégedve Erdély helyzetével, s a reformok nagyobb gyorsaságát untalan követeltük; de az adott viszonyok közt folyvást reméljük az üdülést, azt pedig bizonyosnak látjuk, hogy a nyers erőszak, vagy vaklárma sokkal kevesebbet vihet ki, mint a higgadt küzdelem, s ez utóbbi semmi esetre nem kockázatot, míg az előbbi mindent összeronthat s a hazát áttűrt szenvedéseibe visszajeltheti.

Mi elejétől fogva egy határozott politikai irányt, a legitimitás irányát követeltük; mert a történelem tanít, hogy évezreden át e tartotta fenn a magyar hazát; e politikától soha el nem térünk s még kevésbé fogunk eltérni most, midőn e politika győzött, s hivatta van hazánknak szebb jövőjét megszilárdítani.

Mi nem kényszerítjük véleményünkre Erdély közönségét. Küzdünk azon irányban, mint honszeretünk s tanulmányunkra alapított meggyőződésünk parancsolja, ha Erdély többsége más útra tér; szerencsét kívánunk, mert a többségtől áll a haza, s mert a többségtől a haza sorsa függ — de kimondjuk, hogy az erdélyi részek ugy földirati, mint hisztoriai viszonyaiknál fogva nincsenek hivatta szédelő politikára, kimondjuk, hogy a tulajdonságok elharapózásában az erdélyi magyar elem végveszélyét látjuk. Ha ez elem a végveszélybe sodortatik, készen állunk mi is elveszni vele; de ha valami jobb jövőt adhat nekünk, az meggyőződésünk szerint a higgadt magartatás, a koronának és a törvénynek komoly tisztelete, a mi egyszerűségi polgári kötelességünk is. Ez irányban folytatandja lapunk pályáját, mindaddig, míg a pártlétében eddig nem lankadott közönség velünk lesz.

És mindig nyílt és határozott irány fog minket vezetni törekvéseinkben, s azokat, kik törekvéseinket méltányolják, tisztelettel kérjük fel előfizetéseiknek a közeledő évnegyed közeledtével megújítására.

A „K. Közlöny” előfizetési ára:

Egy évre	12 forint o. ért.
Félévre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy óra	1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középtuzsa Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A szerkesztőség.

A Deák-párti politika s a nép java.

Azon politikának, melynek vezére nagy hazánkfia Deák Ferencz, s mely így nevét töle kölcsönözte, ugy alapelveit, mint legkisebb részleteit is már annyiszor és oly sokan, de jelesen éppen maga Deák Ferencz több alkalmi országgyűlési beszédeiben oly alaposan, érthetőleg és bölcsen kifejtették s megmagyarázták, miszerint ahoz éppen egy falusi embernek valamit még hozzá adni a lehetetlenség közé tartozik.

De minekutána, fájdalom, az a szomorú divat kezd beállni: miszerint némelyek azon urak közül, kik más politikai elveket vallanak, s némelyek, kiknek tán nincsen is megfontolt politikai elvek, jónak látják nemcsak a Deák-párti politikát s vívmányait megtámadni s rosszszalni, hanem azon párt kitűnőbb tagjait, sőt magát Deák Ferenczet is felelős kormányunk tagjaival egyetemben méltatlanul gyanúsítani, bátorodom én is polgári jogomat igénybe véve, a politikai pártok elveit s indoklásaihoz hozzá szólni, hogy nyerhessen így nem csak politikai téren működő férfiaknak, hanem a nyilvánosságtól visszavonult egyéneknek is nézetek e tekintetben kifejezést. *)

Azt hiszem, minden jó nemzeti kormányának, legyen az bármely nemzeté, vagy bármely hazafi politikai pártnak, melynek kifolyásából alakul a kormány, minden törekvését és igyekezetét arra kell fordítania, hogy hazájának azon alapintézményeit, melyeken egyedül alapszik honának fennállhatása, oly formán megtartsa és biztosítsa, miszerint sem a hazában lakó nemzetnek a kornak megfelelő mértékben polgári szabadsága elnyomva ne legyen, sem pedig az államnak fennállhatása veszélyes behatások s lehető megtámadások következtében veszélyezve ne legyen.

Őseink midőn 1526-ban a magyar szent koronát I. Ferdinánd osztrák császár fejére tették s egyszerűségi magas személyében többi tartományaival personal-uniót kötöttek (mikor ugyan Erdély az anyahontól elszakadt, de I. Lipót alatt megint csatlakozott Magyarországhoz) ezen politikából indultak ki, átlátván, miszerint a törökökkel folytatott szakadályos harcokban a nemzet annyira kimerült, miszerint önállólag, szövetség nélkül, állami létét biztosan meg nem tarthatja.

A török az osztrák hadak segítségével kiűzött hazánkba, s később III. Károly személyében az uralkodó-család férfi ága is kihaldandó volt.

E szerint azon jog, miszerint őseink szabadon választhatandják uralkodójukat, megint visszazalándó volt a nemzetre.

De azon körülmények, melyek kényszerítették a nemzetet I. Ferdinándot választani meg, még mind fennálltak. Hazánk még mind igen gyenge volt független állami létét önállólag, szövetség nélkül, fenntartani, s ez okból átruházattatott az uralkodás a leány-ágra is, s megkötöttet a sanctio pragmatica.

Történetek ugyan kísérletek a bécsi kormányok által Magyarországot alkotmányos intézményeiből kiforgatni, s Erdélynek folytonosan külön kormányzat alatti tartása is ezen cél elérhetése eszközzel tekintetű, de a nemzetnek alkotmányos s ősi intézményei mellett szivós kintartása mindannyiszor ezen cél kivételét meghusítottá, s tanubizonyoságot tett arról: miszerint oly jogokat, melyeket századokon át élvezett a nemzet, s melyeknek megtartását törvényesen szentesített törvényeink értelmében követtelte, megsemmisíteni egy kormányának sem lehet.

Következett 1848, mely évnek vívmányai ha-

*) Örömmel vesszük, s valamint eddig, ugy ezután is lapunkat számos elbarátaink s nem csupán saját eszemünk közönségének fogjuk tekinteni. Igen helyes az, hogy nézeteket minél többen nyilvánosság elibe bocsássuk, s az ily tárgyalások módjában tartott fejtegetéseknek mindig nyitva állanak hasábjaink.

zánk szabad intézményeit az egész népre kiterjesztette, s így hazánkat ennek következtében a szabad és előre törő államok sorába helyezte, megszülvén egyszerűségi azon kormányformát is, mely egyedüli biztosítéka a nemzeti s polgári fejlődésnek, i. i. a felelős parlamentararis kormányt, meghozta továbbá Erdély unioját, meg a szabad-sajtót stb.

Bár mennyire hivatkozzunk is régibb törvényeinkre, az mégis bizonyos marad: hogy állami életünk szabad fejlődésére több biztosítékkal soha sem bírtunk, mint a mennyit megadott azon év.

De ha sokat nyertünk, épp olyan sok volt annak következtében az elintézni, rendezni való. Első helyen lett volna a már megváltozott politikai viszonyunknál fogva az örökös tartományokhoz viszonyunknak megalapítása és kizisztázása, minekutána ezen absolut uralkodás alatt álló államnak is szabad intézményeket nyertek, s így a reánk nézve oly szükségesnek bizonyult s jelenleg is szükséges szövetséget többé egyedül az uralkodóval, mint már többé nem absolute kormányzóval, megkötni vagy fenntartani nem lehetett.

Ezt, fájdalom, meggátolta a bekövetkezett szomorú 18 év, s ezen ügy mint eligazítandó maradt fenn.

Sok nyomorúságot, sok szenvedést állottunk ki ez idő alatt, miben csak egy volt vigasztaló: a nemzetnek együttes kintartása alkotmányunk viszáskövetelése mellett.

Königrätz megérlelte az absolutismus s experimentatiók keserű gyümölcsét, s az megrothadva pottyan le a burocracia aszkóros fájáról.

Felsőleges uralkodónk meggyőződésén az absolut s fél alkotmányos kormányzás tarthatatlanságáról, bizalommal fordult jobb tanácsért a nemzethez, megadta törvényeit, megesküdött reájok, s a nemzetől csak azt kívánta: hozza összhangzásba politikai viszonyait többi most már szintén alkotmányos bíró tartományaival, hogy így alkotmányunk ne csak megnyerve legyen, hanem megtarthatóvá is váljék.

De már most ezen mű nem oly könnyen létesíthető, mint lett volna 1848-ban.

A 18 évet átélte absolutisticus kormány nemcsak az egész birodalomban minden szabad szót, minden nyilvános politikai működést vashatalommal meggátolt, hanem főleg Magyarországnak alkotmányos intézményeit semmivé akarta tenni, mi végre nemcsak az egész birodalom pénzerejét felhasználta, hanem még azonfelül annak adósságait három-ezer millió felül emelte.

Most tehát, midőn a kibékülés művének alkotmányos úton megoldása, szabályozása bekövetkezett, ott terheli a birodalmat azon nagy összeg adósság, mely akármelyik fél részt egymagára tönkre tenné.

Ha egy oly tartományval volna bajunk, melytől okvetetlen menekülni akarnánk, ha a vele való szövetséget nem saját érdekünkben, saját biztonságunk és fennállhatásunk végett kötöttük volna meg, nagyon helyesen cselekednénk, ha azt mondanók: ezen adósság a mi befolyásunk nélkül, a mi akaratunk ellenére csináltatott, fizessék, kik csinálták s élvezték a vetett magnak kiérdemelt gyümölcsét. S még akkor is megfontolandó lenne, vajjon a kölcsönöknél érdekelt külföldet nem tesszük-e ellenségünkkel ily nyilatkozattal?

Mi pedig vagy saját egyedüli erőnkben bízva, vagy egy jó szomszédra támaszkodva kevés ideig kellene, hogy összedugott kézzel várjunk, míg a civilisált világ egyik nagyhatalma a pénz, kelletlen szövetséges társunk háztartásában olyan krisiseket állítana elő, melyeknek következtében felosztása s más birodalmakban beolvadása okvetetlen bekövetkeznék.

Fájdalom már régebben, midőn még a harezí vitézség egyedül elégséges volt egy államot erőssé tenni, a pogányok ellen századokon át folytatott harcok következtében, szükségessé vált más állammal szöveteznie.

Azóta az európai politikai viszonyok ugyan sokat változtak, de nem oly módon, hogy abból reánk nézve kedvező viszonyok következtek volna be.

A töröktől nincs mit tartanunk, szegény beteg ember! csak maga magát tudná fenntartani, — és a végzetnek furcsa játéka! ezt őszintén kívánjuk neki.

Kinek hatalma eddig veszélyes volt, nekünk most gyengesége következtében idézhet elő reánk nézve veszélyes állapotot. Ott forrongnak birodalmában, bár még parázs alatt, a felzaklatott apró nemzetiségi vágyak ébresztve egy hatalmas protector által azon remény-

ben: hogy majd, ha nagy mérvben lángra lobbannak, ő lehessen, ki bevezesse az ígért földé, hol kancsuka terem, s hol meg fog tanulni minden igaz szláv muszkánl.

Egy ily gyenge és egy ily hatalmas szövetség között, mely utóbbi rajtunk át szeretné karját átnyújtani előbbi kiszemelt prédájára, mely fennen hirdeti: hogy a magyar szülött ellensége, s mely bizonyosan megkísérlendi hazánkban is, mint kísérti Galicziában a zavargás magvát elbinteni, tudnánk-e mi saját magunkból oly erőt kifejteni, hogy a bekövetkehető válságok alkalmával biztosan hiessük és remélhessük: hogy nem sodortatunk el?

Erre, fájdalom! nagyon könnyű a felelet: hogy nem!

Tizenöt millió lelket számláló ország egy hetven milliót számláló birodalommal szemben, körülvéve még azonfelül nem tudom hány milliónyi oly nemzetiségektől, melyek hasonlólag ezen kolozshoz gravitálnak kisebb, nagyobb mértékben, oly kis szám, melyet józan észszel elégnék nem mondhat senki.

Szövetséges társra van tehát szükségünk, oly szövetséges társra, melynek erejével egységtelvé, minden alakulható viszonyok között fennállásunk megtarthatására s a mellett ne kelljen tartanunk tőle, hogy tett szolgálatja díjával bennünket emészthesse fel. Azonfelül együttesen mégis oly állásu európai szükségűl tekintődjék, s netalán egy vagy több hatalomtól bekövetkező hódítási politika esetében, elég erőseknek tartassunk más hatalmak által, szükséges szövetségek alakíthatására.

Egy ily szövetséges társat nem kereshetünk Amerikában, de még Európában sem szomszédságunktól távol a mostani hadakozási eszközöknek nagyon tökéletesített, illetőleg nagyon üldöklő volta miatt, mert míg szövetséges társunk segítségünkre, vagy mi segítségére mennénk, már egy pár nagy csata, vagy az egész ország nagy része el lenne vesztve.

A vasútak ugyan gyorsítják a közlekedést nagy mérvben, de ha szövetséges társunk távolabb lenne s idegen országok választanának el tőle, minden vasút daczára akár hányszor későn érkezhete a segély, mivel más potentátor vasúttal felett nem lehetne kedvünk szerint intézkedni.

De ha mindezt nem is vennők figyelembe, nem tudom melyik távolabb hatalommal köthetünk oly szövetséget, a milyenre nekünk szükségünk van, mert az nem lenne elég, hogy egy nem tudom miféle princzet a trónra ültesstünk, s a val aztán quittek legyünk. Nem névre, hanem phisicai segítségre van szükségünk.

Angliának nem igen kellenék, annak többet jövedelmez indiai kereskedése, hogysem onnan pénzt s katonáit elvonja s a mi javunkra fordítsa.

Franciaországnak elég baja van saját kormányrendszerével és soha sem lennének biztosak, hogy midőn uralkodójával lépének szerződésre, azt nem semmisítené-e meg valamelyik napon, vagy éjen a nép, s viszont, ha a néppel kötnék egységet, nem törőlné el valamelyik ujonan kikiáltott uralkodója, mint a hogy az XVI-dik Lajos után I-ső Napoleon, XVIII-dik Lajos, Lajos Fülöp, III-dik Napoleon és egy pár köztársaság alatt akár hányszor megtörténhetett volna.

Olaszország más hatalom fegyverei által lett nagygyá, s tökéletesen még ki tudja mikor rendezheti el magát.

Poroszország könnyen fölemészthetne, s azt hiszem Pozen tartomány sorsát nincs miért irigyelnünk.

A muszka kancsukára csak nem vágyunk, s annak éppen terjedése ellen kell szövetezünk.

Törökország szót sem érdemel, mert annak fennállása már csak hypothesisse kezd válni.

Más nagyobb és tekintélyesebb hatalmak nem igen léteznek Európában, mert spanyol inquisitóra, meg svéd tengeri fokára tán nem vésik senkinek közlünk a foga.

A sokszor említett dunai confoederatiót érdeklőleg: azt olyan valaminek tartom, melynek a mappáját a szobában ugyan szépen el lehet készíteni s ki is színezi ragyogó színekkel; de az Isten őrizzen meg olyan népekkel szöveteznie, melyeknek bizonyosan egy része többször óhajta, hogy a földszinéről mi magyarok eltöröltesstünk, mint a hányszor immádkozik megmaradásunk mellett. Egy ilyen annyiféle gravitáló s oly különböző szokásu s előítéletli népi szövetségnek bizony mi, s csak is egyedül mi magyarok adnók meg az árát.

S végre is csak szövetség lenne, még pedig nem a paritás alapján, hanem oly formán, hogy a többi nemzetiségek egyetértve, érdekeinket folytonosan leszavazhatnák.

Ha tehát mindezen szövetségeket oly könnyű szerrel, mint a hogy leírni lehet, megkötni lehetne, s nem csatolnának is háromszáz évi törvényeink s hűségi kötelezettségeink a felséges ausztriai dinastiához, még akkor is saját viszonyaink s szomszéd-sági geographiai fekvésünk arra utalnának, hogy fennállásunk s alkotmányos intézményeink biztosítását az osztrák tartományokkal kötendő s mindkét országrész népeinek alkotmányos úton megá-lapítandó kölcsönös kiegyezkedése alapján megtart-ván mindkét rész saját országos függetlenségét, köztük szövetségben keressük.

Mert: az osztrák tartományok is geographiai fekvésükkel s népszámukkal fogva oda vannak utalva, hogy fennállhatóságukat a Magyarországi szövetségben keressék.

Mert: éppen ezen oknál fogva az osztrák tartományoknak is érdekében kell, hogy álljon Magyarország moralis és plüsiikai erőben gyarapodása, valamint viszont Magyarországnak az osztrák tartományoké;

mert: szomszéd-sági fekvésünkkel fogva be-következő megtámadások esetében leggyorsabban egymástól várhatunk segítséget;

mert: csak együttesen lehetünk elég erősek oly hatalmat képezni, mely az európai egyensúly érdekében, túlerjeszkedő hatalmakkal szemben, kijelölt hivatásának megfelelően, s így fennmaradása európai szükségé válnék;

mert: csak ezen okból számíthatunk egy európai politikai crisis esetében más hatalmak szövetségére is, másfélben oda engedtetvén bármelyik rész egy oly hatalom birtokába, mely erejénél fogva képes lehet ezen hivatásnak megfelelni, mely esetben kérdéssé válnék, hogy függetlenségünket fenntarthatnók-e?

mert: egyik fél sem olyan hatalmas, hogy a másikat képes volna assimilálni, s így kölcsönösen biztosak lehetünk függetlenségünk megtarthatóságában;

mert: mindkét rész alkotmányos bírva, ez időn túl nem szolgálhat eszközül egyik is az alkotmányos kormányzás megsemmisítésére.

Ha tehát már ezen szövetség nemcsak alap-törvényeinkkel fogva, melyeknek szándékos megsemmisítése csak veszélyeknek s a mostani európai politikai viszonyok következtében egy bizonyosan jönnék tenné ki hazánkat, kötelező erővel bír, hanem az ész és számítás alapján is, s minden lehető más szövetség felett egyedül elnyűsnek, sőt szükségesnek bizonyult be, kötelességünk azt oly módon intézni el véglegesen, hogy a másik rész is abban úgy belenyugodhassék, mint mi, mindenekfelett pedig oly állapotban helyeztessék, hogy azon célunk, mi végből a szövetséget vele megkötöttük, megfelelően.

E végre nem elégséges, hogy egy bizonyos számú serget tudjon, rész esetében, kiállítani, hanem szüksége van pénzre is, melylyel békében anyagi kifejlődését előmozdithassa, harczban pedig szükséges kiadásait fedezhesse.

De szükséges továbbá a pénz és hitel arra is, hogy a tekintélyt külföldön fenn lehessen tartani, mivel a nélkül a mostani időben keveset hederitenek egy országra.

Ausztriát egy rossz irányú kormányzat következtében tetemes adósság terheli, ha az egyedül az ő nyakán marad, leroskad, tönkre megy terhe alatt; de aztán ebben az esetben nekünk sincs hasznunk szövetségében.

Mint hogy pedig azt felbontanunk nem lehet, nem lehet pedig mind törvényeink, mind saját érdekünk miatt, kötelességünk és észszerű is azon segíteni.

Az pedig csak úgy érhető el, ha azon től magunk is elvállalunk egy részt.

Ezt nem rendelik ugyan törvényeink, de parancsolja önérdékünk, vagy a méltányosság, a mint azt az országgyűlés kimondotta, s a mint ezt a jobb- és baloldal egyiránt elismerte.

Ha tehát egy részt, fennebbi okokból el kell vállalnunk, világos, hogy azt fizetünk is kellend.

Azt lehet mondani reá, hogy most elvállaljuk az alig megbirható terhet törvényeink ellenére, majd megint újak jöhetnek, s akkor megint azon kellemeden helyzetbe jöhet az ország, melyben elég nagy mértékben benne van jelenben.

Hogy mit hozand a jövő? azt halandó ember nem tudhatja.

Azonban minekutána alkotmányos kormányzatunk vissza van adva, minekutána a másik rész is alkotmányt nyert, s így e leendő költségek felett is a nép által választott képviselők fognak intézkedni, fölfehető, sőt remélhető, hogy ezután nem fognak az állampénzek, felelős lévén a kormány rólak, pazaroltatni.

De különben is az ember ugy szokott gazdaságában intézkedni, a mint a célszerűség megkívánja. Egy gazda azért, mivel előtte állhat, hogy a jég el fogja verni vetését, mégis szánt és vet s egyebet a kár elhárítására nem tehet: mint biztosítja jégverés ellen.

Igy tett országgyűléstünk többsége is, intézkedett a viszonyok és körülmények szerint, a mit vetett biztosította törvényeiben lehető káros behatások ellen. Ennél többet mit tehetett.

Megbukhatik a társulat, melynél a gazda vetését biztosította, s így nem lehet képes kárát megteríteni. Bekövetkehetnek oly eshetőségek, melyek legbiztosabbnak vélt intézményeinket megsemmisítik, de ily esetek rendkívüliek s azoknál a végzet szokott működni, mit sem halandó, sem államok megakadályozni nem tudnak, ezért, ha ugy rendeztük ügyeinket, miszerint azoknak sikeres fejlődésére a lehető legjobb eszközöket s módokat választottuk meg, megnyugodhatunk benne s átengedhetjük magunkat jobb reményeinknek.

Igy engedheti országgyűléstünk többsége is alkotói műve gytümlésöz reményeinek át magát. Mit tett legjobb meggyőződése s a körülmények minden oldalról számbavevése szerint tette.

Nem állította arról, hogy az tökéletes mű, de mindenesetre olyan, melynél jobbat senki felmutatni nem tudott.

S az eredmény nem kis mértékben igazolta e mű sikeres voltát.

Megkaptak hazai felelős kormányzatunkat. Vissza vannak állítva megyei municipiumaink. Az igazságszolgáltatást s köz adminisztratív választott tisztviselőink kezelik.

Erdélynek az anyahonai egyesülése, ezen három százados óhajunk, ténynyé vált.

A sajtó tökéletesen meg van szabadulva minden nyugtázó bilincsektől.

Hazánk ügyei felett a nép által választott kövek tanácskoznak, s intézkednek saját törvényeink szerint.

S mindezeknek megtartására s megtartatására Felső királyunk, törvényeink értelmében, az Isten szabad ege alatt, az ország színe előtt letette az esküt, s sz. István koronájával megkoronázta magát.

Mindezek oly vívmányok, habár jogosan illetik is meg hazánkat, melyeknek megnyerhetését csak ez előtt egy évvel is nem remélhetők biztosan.

S ha már egyszer alkotmányunk vissza van állítva, kormányunk hazánk sorsát igazán szívén hordozó honfiakból alkotva, országgyűlésünk összehiva, mindazon intézményeknek életbeletétele, melyek a 18 évi mostoha korszak mulasztásait és

törs dalát rögtönzötték. 5. Galopp cromatique Lisztől, négykezű zongorán előadták b. Huszár Ádámné és b. Bornemisza Károly. Liszt zeneművei a zongorán technical tekintetben igen nehezek, a választott mű azonban hatásban a háládatosabbak közé tartozik. Volt alkalmunk többször előadó úrnő zongorajátékát hallanunk, kitűnő tehetsége, előadásának korrektéje és szépsége mindannyiszor méltó és osztatlan elismerést vívott ki. Minden tekintetben jeles előadása a kíséretben méltó támogatásra talált. 6. Dal, eredeti alakban, Mendelssohntól, énekelte gróf Bethlen Vilma, kinek kedves rokonszenves hangjában a fennebb jelzett kettős dalban is volt alkalmunk gyönyörködni. 7. Vörösmarty „Petiké”-jét szavalta Boér Emma. A szavalt ügyesen volt előadva, azonban inkább szeretjük vala, ha a hallhatatlan költő bármilyek magasabb irányú költeményére, mint éppen Petikére, esett volna választása. 8. Duett Niculai „A vindori vignók” című operájából, előadták Szabó Camilla és Szász Domokosné. Énekük gyönyörködtető, s előadásuk teljesen sikerült, a mint ez tőlük várható is volt. 9. Brissou, trio Normából, előadták hegedű, zongora és harmoniumra, előadták Boér Gergely, Pichler Bódog és Zsigmond Dezső. Norma örök kedvesgű dallamainak hallása, jeles erők által előadva, most sem tévesztette el a tölő hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

Közönség ez alkalommal sokkal nagyobb számmal volt, mint mulkor, s a fesztelen kedves társalgás és mulatozás még élénkebb volt. Hanem a vendéglős részéről pontosabb szolgálat s kevésbé magas árak szintén nem tévesztenék el hatását.

rombolásait a lehetőség helyrehozta és megszüntesse, csak az időtől függnek.

Ezen vívmányokat nagy lelkesedéssel fogadta a nemzet, azon férfiak, ki a művet a létesítéshez vezérelte, az ország minden részéből üzenlötök a méltányló s bizalmi iratok, s bizony nem hiszem, hogy lett volna annyira elfásult keblű hazafi, kinek szíve az első magyar miniszteri rendelet olvasásakor ne dobogott volna hangosan örömben.

Megvolt és megvan az alap, melyen minden jogos kívánságát kivihassa a nemzet, csak összetartás és munkásság kell.

De ugy látszik már elég van a jóból, már nyertünk alapot s van kit gyanusítani bőven, már hozzá foghatunk a vizsgálódáshoz, becsémélhetjük azt, a mint van, mert az a miénk, s akár el is játszódhatjuk, mint tulajdonunkat.

Valójában nem tudja az ember, hogy busuljon vagy mérgeződjék, midőn azon állításokat hallja: hiszen még nem nyertünk semmit, fel van adva a haza függetlensége, a Deák-párt tönkreteszi a népet a nagy adósság elfogadásával! s azután még személyes gyanusítása, becsémélése nagy hazánfiának s kormányférfiainknak stb.

Hogy már nem nyertünk volna semmit? arra argumentálni valójában felesleges volna. Ha valaki a fejr falat mindenképpen feketének állítja, ha valaki olvassa a felelős miniszterium rendeleteit, elmenyen megyegyűlésekre tisztviselőket választani, s azután mégis nyakra, főre állítja, hogy ott állunk, hol voltunk, azt halandó szóval meggyőzni bizonyosan nem fogja soha.

A mi az ország függetlensége eljátszását illeti: avval is szinte ugy vagyunk, mint az előbbeni állítással Magyarország politikai szükségességéből s előrelátásból szövetséget kötött az osztrák tartományokkal oly formán, hogyha egyik vagy másik fél megtámadtaték, kölcsönösen védjék egymást, azonkívül pedig mindenik fél saját törvényei szerint kormányoztassék. Minthogy pedig az osztrák tartományok abszolút kormány alatt álltak, s így az ország az uralkodó volt, a szövetség az uralkodóval kötődött, megválasztódnak magyar királynak. Most azon tartományok is alkotmányt nyertek, többé az uralkodó függetlenül nem intézkedhetik ügyeikben, mint nem intézkedhetik a miénkben. Minthogy pedig a szövetségre mind törvényeink értelmében, mivel a magyar király egyszersmind osztrák császár is, mind pedig saját fenállhatóságunk érdekében szükségünk van, módot kellett találni, hogy a két alkotmányos ország mi módon intézkedhessék olyan ügyek felett, melyek mindkét fél mintegy uralkodó alattvalóit közösen érdeklik. Ezért alapítottak a delegációkat, melyek mindkét fél országgyűléseinek kifolyásai.

Hogy abban micsoda függetlenségi eljárás van? felogni nem tudom, sőt ellenkezőleg még nyert Magyarország az által, mivel több oly ügyben nyert beleavatkozást, melyet eddig az uralkodó saját akarata szerint intézett el.

Ezt nagyon könnyű gáncsolni, mint minden emberi művet a földön, de ha már ennél jobb valamit, mi nem csak az egyik, hanem mindkét félre nézve méltányos és elfogadható legyen, előállítani, illetőleg ajánlani egyik párt sem tudott, el kell hogy fogadjuk.

Jöme már most a nagy adó, azon fegyver, melylyel örökké lehet találni, azon bűvös szó, melyet csak szájába kell venni az embernek, s megvan a népszerűség.

Mily szép dolog hallhatni: ez azon igaz hazafi, ki nem akarja a nagy adót megszavazni, ki részvétellel van a nép verejtéke iránt, s könnyíteni akar rajta.

Tehát könnyíteni a népen, azon népen, melynek nyakára a Deák-pártiak elbirhatatlan adót akarnak gördíteni.

Hát már kérem alásan, ki és mi az a nép? és kik és mik a Deák-pártiak?

A nép elnevezése alatt lehet mostanság érteni Magyarországot népet vagy is lakóit, oda számítva felső és alsó házat, Deák-pártit, tigris és Bözörményistát, minisztert meg napszámot, mert hát a törvény előtt egyenlők vagyunk, s gróf Andrassy ő extíája éppen ugy fizeti az adót birtokai után, mint azon népboldogító szándékkal bíró, ki nem akarja a nagy adót megszavazni. A nép elnevezést, azon értelemben, mint a hogy némelyek érteni kívánják, lehetett alkalmazni 1848 előtt, midőn volt adózó nép, s kiváltságos adómentes osztály! Akkor voltak igazán néparátok azok, kik felszabadításán munkálkodtak, s kik a jogegyenlőség eszméjét megtestesíteni igyekeztek. Most mindenki néparát, ki a haza javát, boldogságát akarja, mert mindnyájan a haza egyenjogú polgárai vagyunk, és semmi osztály számára külön törvényeket alkotni nem lehet.

A Deák-párti követek tán majd mind kisebb-nagyobb földbirtokosok, s bizonyosan igen kevesek kivételével mindenkinek éppen olyan jól fogna, ha egy pár ezer vagy egy pár száz forintot évenként meggazdálkodhatna adójából, s fordíthatná gazdasága javítására, mint bárki másnak.

Hanem ha a körülmények a már fennebb előadott okoknál fogva kényszeritenek a nagy államadóssághoz hozzájárulni, jobban tennék azok, kik annyira buzognak az általkod nem tudom hogy osztályozott nép javáért, ha nem kecsgetnének bé nem váltható ígéretekkel, hanem ellenkezőleg, le-

hető jobb jövnök reményében buzdítanak a minden-esetre súlyos terhek nyugott hordozására, s nem igyekezének kormányunkat népszerűtlentíteni, mert sok még a rendezni való, s azt csak összetartással s kölcsönös bizalommal végezhetni el.

Nem mindenki bir alapos betámasztással a politikai viszonyokban, vérmes reményeket és zavart könnyű előidezni könnyelmű ígéretekkel, de ki az? ki mathematicai igazsággal bebizonyítani képes volna, hogy hazánk szenvedett nagy sebeit nem a békés előhaladásban, hanem nem tudom miféle remélhető, s hazánkra még eddig soha eredményesnek be nem bizonyult külpolitikai közreműködésben épülheti ki.

Egyes ember rezkirozhatja mindenét, mert csak saját magának felelős, de egy ország biztonságát s jólétét bizonytalanságnak kitenni akkor, midőn van biztos út az előhaladásra, megbocsáthatatlan bűn lenne.

Nem áll a Deák-párt egyedül békeszerető táblabírákból, számos tagjai vannak, kik az 1848-ik szabadságharcban, mint bátor hőnvédek, tüntették ki magokat, s azon honfiak is, kik oly huzamos ideig ették a számkivetés keserű kenyerét, s kik külföldön is részt mint dicsőséget szerzett katonák, részt mint más ténen működő lelkes honfiak működtek hazánk függetlenségének visszaszerzésében. hazatérések után ezen párt soraihoz csatlakoztak igen kevesek kivételével.

S ha egy pártunk ily számos s ily különféle ténen működött jeles tagjai vannak, s ha ezen párt kivívta már azon alapot, melyen hazánk alkotmányos állam-épületét bizton befejezhetni, ildomos-e? a magyar jellemnek megfelelő-e? kicsinyes méltatlanságokkal, gyanúsításokkal illetni legjelesebb tagjait.

Megnevetett-e vagy egy civilizált államot, ha országgyűlésünk többségét, mely a nemzet szabad választásának kifolyása, számárnak pingáljuk? *)

Teszünk-e jellemünk s gondolkozásunk nemességéről tanubizonyoságot? ha, egy oly hazafit, ki egész életét a hazának szentelte, a nélkül, hogy soha valami jutalmat, habár válogathatót volna benne, elfogadott volna, kit a külföld tisztel, s kit bizonyosan a történelem a legnagyobb hazánkfiai sorába helyezend, gyanúsításokkal illetünk?

Szép dolog élczeket írni, helyes dolog a kormány működését megbírálni, s ha nem tetszik e feletti nézettnket elmondani, de megálázni akarni azt, mi egy nemzet többségének kifolyása, gyantusítani, hol okokkal győzni nem tudunk, igaz hazafinak méltóságához nem illő s a val legfennebb ellenségeinknek kárörmet, megbukásunkra reményt, de magunknak hasznót nem okozunk.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

Csató János.

TÁRCSA.

A második zártkörü zene-estély.

Folyó hó 10-kén tartott meg a Pichler Bódog által rendezett második zártkörü zene-estély. Pichler úr ebbeli vállalatát örömmel fogadhatjuk, tért ad a classica zene ismertetésének, a zenével foglalkozóknak s arra hivatottaknak ösztönt nyújt tehetségei kifejtésére és tovább művelésére. Az estély műsorozata mily válogatott, épp oly érdekes volt.

Az előadást Isonard Cendrillon nyitányával kezdék négykezűre zongora és harmoniummal Iher Gyula, Kovács Leo és Pichler Bódog. E régi mű, melyet ma már ritkábban hallhatni, dallam-szépségekkel ékeskedik, s a közreműködők összavágó és egyöntetű játéka folytán kedvező hatást tett. 2. Schubert F. „Erlkönig” dalát Szabó Camilla énekelte. A tiszta és terjedelmes hang, melynek erőteljesége a vigadó terem úrés kellemes csengéssel töltötte be, s az előadás sikerét támogató iskola az előadó úrhölgy ének-tehetségéről a hallgató közönségben nem csekély fogalmat költött. 3. Litolf H. Valse de bravoure zongorára eredeti alakban előadta Szabó Mari, s csakugyan elmondhatjuk, hogy eredeti alakban, miután játékát pontos szabotosság, technikai nehézségekkel könnyed elbánás és zeneszeti alaposág jellemezték. 4. Kettős dal Mendelssohntól, énekeltek gr. Kornis Janka és gr. Bethlen Vilma. Éneküket a közönség részéről kitüntető zajos tetszésnyilvánítások folytán a Kunok egy ket-

sodorják, mert a legnagyobb szerencsétlenség, a mely minket érhet: az önközta, szégyentelt bukás lenne!

Politikai nézetemet és meggyőződésemet nincs miért rejtgetnem és hála Istennek, még eléggé férfiú vagyok ahhoz, hogy itt nyíltan bevalljam. Ha teheti, ám csafoljon meg a „Magyar Ujság“ czikk-irója.

Szabadsági harcunk szerencsétlen vége, s azon véres korszak után, mely azt követé, amaz időben, midőn minden kétségen felül állt, hogy Bécsben nemzeti létünk teljes megsemmisítésére törekzenek, a czél, mely előltem és barátaim előtt lebegett, nem 1848, hanem 1849 volt. A tökéletes elválás Ausztriától. E programhoz a törvényes kiegyezés pillanatáig hi maradtam, egészen azon percig, melyben a dynastia s az ország között a béke helyre állt, és polgári kötelességem azt parancsolá, hogy a nemzet akarata és törvényének alá vessem magam.

Ezt pedig annál nagyobb következetességgel tehettem, mert már azon időben is, midőn a külföldön még hatalmas szövetségekkel bírtunk, mindig leplezetlenül kimondtam azon nézetemet, hogy az Ausztriával való békés és nyílt kiegyezés eleje teendő a véres kétségbeesési harc bizonytalan ki-menetelének.

Én soha sem voltam kétségben a felett, hogy számunkra csak két választás van. Vagy egy ujjonnan alakítandó dunai államconfederatióhoz való csatlakozás, vagy a kibékülés Ausztriával az 1848-diki törvények alapján. Harmadik út nem nyílt előttünk.

Sok évi külföldi működésünk alatt nagyon is sok alkalmunk volt tapasztalni, hogy az első megoldást, még a legkedvezőbb körülmények között is, mily súlyos, az ország integritását mily mélyen sértő áldozatokkal lehetett volna elérni. Az első föltétel, melyet a románok közül a legmérsékelt-bek nekünk tettek, Erdélynek Magyarországtól való állami elszakasztása volt, a kevésbé mérsékelték ehhez a bánságot is követelték. — Éppen ugy a szerbek és horvátok is oly igényekkel álltak elő, melyeket az ország soha sem fogadhatott volna el.

A mint tehát a koronás király ezek előtt az Isten szabad ege alatt az ország alkotmányára megesküdt s ezzel állami függetlenségünk helyre-állításának megveté szilárd alapját, e pillanatot én is Magyarország szenvedései befajécskésul s a jobb kornak kezdetéül üdvözöltem.

Tudtam és meg voltam győződve, hogy ha a férfiak, kik a dynastiával a békét az ország nevében megkötötték, az ünlősság nagyobb mértékét vívbálták volna ki, azt bizonyosan nem mulasztják el s e percztől fogva kötelességemmé tettem, hogy a regeneratio nehéz munkájában, mely reájok várt, őket nem akadályozom, hanem támogatom. Ez volt meggyőződésem, ezt parancsolta lelkiismeretem és így cselekedtem.

A nyert alapon a művet tovább folytatni, becsületesen, nyíltan és utó gondolatok nélkül, mig Bécsben is becsületesen, nyíltan és utógondolatok nélkül tisztelik alkormányos jogainkat és szabadságunkat; a kormányt támogatni, a miben igaz van; minden hátralépéstől óvni; erélyes cselekvésre felbátorítani és ha nincs igaz, ellene a sajtó terén és a szószéken nyíltan, a törvények korlátai között fellépni: ez politikai hitem és ettől gárcetek éppen oly kevésé fog-nak valaha eltántorítani, mint fenyege-tések vagy maszkazének.

A kibékülés, az egyezkedés nem Deák műve, sem nem a jobboldalé vagy a bécsi kormányé, hanem a szükség szül-ötte, a körülmények kérielhetlen hatal-mának kényszerült eredménye.

S ezzel a „Néhány szó a távolból“ czimű czikk irójának megjegyzései legnagyobb részére válaszoltam.

Végül még néhány szót.

Hogy ha a czikk irója elhatározhatná magát, hogy a hazába visszatérjen, s itt körülnézve tapasztalja, hogy ki áll ama pártnál, melyet oly tü-zes fegyverrel véd s ki annál, melyet oly kériel-hetlentl megtámad: bizonyára elkomorodnék, mert az utóbbi s a balközépnél ott találná ifjúkori bar-átjait és egykori politikai elvrokoni nagy többségét, kiknek baráti jobbát aligha cserélné fel azon szo-rencsével, hogy ama töredék vezére legyen, mely szövetségeseit rosszul értelmezett hazafiságból vagy elsiettett buzgalomból olykor-olykor még a ma-gyarellenes táborokban is keresi.

Biztosítsuk Magyarországot összes lakosainak a jog és szabadság ugyanazon mérvét, ne hagyjuk magunkat semmi által sem leszorítottani a haladás pályájáról; de vigyázzunk arra, hogy saját örök szétrombolása és szétzilálásával ne dolgozzunk ellenségeink kezére, mert ez esetben a ránk tor-nyosodó balsorsot magunk okoztuk volna.

Klapka György

A magyar delegatio ülése márcz. 11-én.

A magyar delegatio mai ülésében a hadi bud-GET JÖTT FÉRGYALÁS ALÁ. Bethlen Farkas gróf a bi-zottság előterjesztése mellett, Ghiczy ellene emelt szót. Aztán udv. tan. Falke állt fel; miután a vita

— ugymond — szoros összefüggésénél fogva a kül-politika terére ment át, a külügyminiszterium ne-vében határozottan visszautasítja azon több szónok által a kormánynak szemére lobbantott vádat, mi-dőn politikáját a német és keleti ügyek körül be-czolgatták; szónok utal arra, hogy ha annak ide-jett a kormány hajol Taufkirkchen propositioira, a luxemburgi ügy nagyon hamar meghiusult volna; — tagadja azt is, mintha a kormány a régi német befolyás után vágyakodnék, s ennek visszaszerzé-sére bármily csekély lépést is tett volna; — a kor-mány mindig békés szellemű volt s Poroszországgal eddig még semmi olyast sem vehetett észre, mi Ausztriának közeledését az említett törekvéshez bizonyítaná. A keleti politikát illetőleg constatálja szónok, hogy Törökország keresztény alattvalói jogos és méltányos igényeikben, a kormány részé-ről a leghatározottabb támogatásban részesültek. Szónok ellene küzd a hadsereg további leszállításá-nak, mert ezen eljárás által a helyett, hogy a béke biztosították, az még inkább veszélyeztetik. A le-fegyverzett Ausztriával szemben minden tekintet elenyészik és a kormány által a monarchia szá-mára követelt védelmi eszközök nélkülözhetlen minimumának megtagadása annyit tenné, mint a kormányt minden béketerkvéseiben már előre aka-dályozni s minden reménylhető sikertől megfosztani. Szónok tehát az óhajtott békentartás érdekében kívánja a hadigazgatóság által kívánt eszközök engedélyezését, illetőleg a többségi szavazatnak elfogadását.

Az ülés vége felé Grivicsics tkb egy hosszab beszédet tartott, melyben visszautasítja azon szemre-hányást, hogy a hadsereg lenne az oka a nagy államadósságnak. A hadsereg — ugymond — csak szolgálja a törvénynek, és nem dönt a felett: meg-kezdhető-e valamely háboru, vagy nem. Annak mű-ködése a bel-és külpolitikától függ. A mi a had-sereg egységét illeti: ezen érzélem — rangkülön-bég nélkül — minden katonának szívében él. A hadsereget a győzelem dicsősége lelkesíti, és ha ezen dicsőség a kétféle osztás által lenne elérhető: ezen megosztás is teljesítették. Szónok fájjalja a hadsereg szelleme iránt történt nyilatkozatokat, melyeket nem tart alkalmasoknak az e tekintetbe való kölcsönös kibékülés elérésére. A hadsereg organisatiójának kérdése — ugymond szónok — az országgyűlésre tartozik, mert a hadsereg egysé-gét soha sem lehet áldozatul hozni. A hadügy-miniszter a hadsereg megosztására soha sem nyujt-hatná kezét, mert a hadügyminiszter és a hadsereg nagyrabecsülék a történeti jogokat, valamint a bi-rodalom mindkét része lakosságának nézeteit és érztületeit is; azonban a hadsereg is tisztelben ki-vánja tartatni a maga érztületeit. Szónok fájjalja tovább a sajtó és részének magatartását, mint a mely az önmegtartózkodás és férfias áldozatkészség sérelmezésére irányul. Szónok kénytelen nyomaté-kosan hangsúlyozni, hogy az általa éppen ismert-e-tett szellemben mennyire elkérülhetlen a hadseregi egység.

Bécs, márczius 12. A „Pest. Corr.“ szerint Grivicsicsnek a magyar delegatio tegnapi ülésében tartott s fentebb táviratilag vázolt beszéde nagy izgatottságot idézett elő. Tegnep és ma miniszteri tanácskozás és párt-értekezletet tartattak. Hirsze-rint Grivicsics a legközelebbi ülésben desavouáltatni fog. A válság még nem szűnt meg egészen. En-nek következtében ma nem volt ülés.

Bécs, márczius 13. Ghiczy tábornok a kö-zös hadügyminiszter nevében desavouálta Grivicsics felfogását. A hadsereg két részre osztásában nem lát veszélyt. Tisztelt Magyarországot államjogát, s az 1867. XII. t. cz. 11-dik pontját. Ezen nyilatkozat megnyugvással fogadtatott. Tisza Kálmán s Perczel nyilatkoztak, utóbbi hangsúlyozván a magyar had-sereg felállításának szükségességét, mi általános helyesléssel fogadtatott.

KÜLFÖLD.

KELETI DOLGOK. A legfontosabb hírt Kon-stantinápolyból hozta a távirida, mert ugyanis két új tag lépett a miniszteriumba, kiknek kinevezte-tése a török birodalomra nagyjelentőségűvé lehet. Egyik köztülök keresztény, a másik a török reform-párt tulajdonképpeni vezére. A keresztényen Agat-han Effendi most közmunkaminiszter, a reform-párt vezére Midhad basa, jelenleg a nagy állam-tanács elnöke, melyben eddig a Scheik ut Blam (a mohamedánok főpapja) bírt döntő szót.

— A „Moskauer Ztg“ konstantinápolyi léve-lezése szerint, a török fővárosban híre jár, hogy a nyugati hatalmak (Francia- és Angolország) véd-és dacszövetségre léptek a portával. Ezen körülményből magyarázható, hogy a török kormány ép-pen azon pillanatban, midőn görög földön a for-rongás növekszik, seregeit visszavonja Thessalia határáról s azokat Szerbia ellen összpontosítja. Ha-sználó nézetben van — levelező szerint — a kon-stantinápolyi görög követ.

— Az orosz czár előtt, szentpétervári tudósi-tások szerint, Lengyelországra vonatkozó új statu-tum fekszik, melyet a senatusban veendnek tárgya-lás alá. Ezen statutum, állítólag, meg fog ugyan lejni némi „engedmények“ által, de a lengyel au-

tonomia részbeni visszaállítását, mit befolyásos he-lyen sürgettek, nem vitethetett keresztül.

— A párisi bürzén legközelebb azon hír ter-jedt el, miszerint Metternich hg mult csütörtök-ön, éppen az osztrák követné estélye alatt, a kül-ügyminiszteriumból oly fontos közleményeket ka-pott a keleti kérdésre vonatkozólag, hogy azonnal elhagyta neje salonjait és nagyon terjedelmes táv-iratot küldött Beust bárónak. Ezen alakban hely-telen volt a közlemény, hanem azt megerősítik: miképp a nyugati hatalmasságok a bukaresti kor-mány kétértelmű magatartása, valamint az aldujai vidékeken rendszeresen folytatott izgatások által nagyon foglalkoztatnak. Franciaország egyszer is-mét „correct“ viseli magát és szorosan a párisi szerződéshez ragaszkodik; Budberg báró vissza-érkezése óta talán még határozottabban, mint addig. Ily körülmények között, Napoleon hg ismeretes egyéni nézetei mellett, keleti utazásának czélja iránt foroghat fenn kétség.

POROSZORSZÁG. A „Kr. Ztg“ bizonyos as-sentatióval közölte a szentpétervári „Börsen Ztg“ egyik cikkének kivonatát Porosz- és Oroszország közötti defensio szövetség ajánlására. A felhivata-los „Weser Ztg“ erre megjegyzi: „Hogy Orosz-or-szágot e szövetség élénken érdekli, az magától ér-tetik, de Poroszországnak nincs szüksége arra, főleg oly pillanatban, melyben a Német- és Franciaor-szág közötti háboru kitörése éppen nem valószínű. A „Börsen Ztg“ nem figyel arra, hogy minél inkább identikus Porosz- és Oroszország érdekei, annál kevésbé sürgős különös szövetség megkötése mi-nden kényszerítő körülmény nélkül. Porosz- és Oro-szország között kötött szövetség Franciaország és Ausztria irányában kihívás volna, melyre semmi okunk sincs.“

— Páris, márczius 9. Kerveguen úr a tör-vényszéki szolga által fölkérte Granier de Cassag-nac urat, hogy bizonyos leveleket ne hozzon nyil-vánosság elé. Granier urat ez azonban nem korlá-tozta, hogy ama bizonyos leveleket közzé ne tegye; a dolog vége előreláthatólag ismét pör lesz. Ez azonban nem fogja megakadályozni azon pör me-netét, melyet a „Liberté“, „Avenir National“, „Jour-nal des Debats“ és a „Revue des deux Mondes“ Kerveguen úr ellen okmányhamisítás miatt indítot-tak. Ez ügy tehát még soká, igen soká fogja ké-pezeni — a közönség nem csekély mulatságára és épülésére — botrány tárgyát.

A dűb, melylyel a pörlekedők egymásnak rotnának, a legmagasb fokra hágott. Granier de Cassagnac különösen Girardin ellen van fölingerül-ve, ki őt tegnap csalónak, hamisítónak, infame-nak nevezte; e szép czimeket különben Granier úr tel-jes mértékben megérdemelte. Granier úr ennek kö-vetkeztében Girardint egy olombélű bottal fenye-gette; hogy Girardin magát megvédje, kezdi utá-nozni barátját, Emile Oliviert, és az utcán töltött revolverrel jár föltegyverkezve.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A kir. jogakademiának facultássá leendő átváltoztatása tárgyában kiküldött bizottmány érintkezésbe tevén magát a helybeli orvos-sebészeti tanári testülettel, evel egyetemben f. hó 15-dikén egész napon át az egyetem föllállításának fontos kérdése felett tanácskozott és a főbb elvekben meg is állapodott. Az egyes tárgyak alapos kidolgozá-sára a bizottmány alszakokra osztott, melyek szá-kadatlanul működnek, miután az egész kész mun-kálattal, hallomás szerint, a bizottmány már három nap mulva föl akarja terjeszteni illető helyre, mely munkálattal annak idején a közvélemény bírálatának is alá fog bocsátatni. Egyelőre csak azt az örven-detes hírt közölhetjük, miképp helyes felosztás és tapintatos taksarékosság lehetővé teszi azt, hogy a meglévő alapok segédelmével az új egyetem az államtól, a nagy czélhoz képeest, csak csekély évi átalányt lesz kénytelen követelni, mely productiv subventiót a hazai kormány annálkevésbé fogja megtagadni, mivel maga is sürgeti ezen intézet fel-állítását, belátván azt, hogy Erdélynek az unio kö-vetkeztében elvont haszonért némi kárpótlással tar-tozik.

— Hirdetmény. Több oldalról nyilvánult panasz és a városi szülőbirtokossági eljárások köz-ös gyűlése által tanácshoz fölterjesztett hivata-los jelentésből meggyőződve a tanács, hogy a je-len időszakban oly temérdek hernyófészkek lepi el egyáltalában a gyümölcsfákat, mennyire évtizedek óta nincs emlékeztet; ez okból a kétségen kívül be-következendő, egyesekre ugy, mint a nagy közön-ségre nézve egyaránt káros következmények elhá-rintása tekintetéből, tanács ezennel szigoruan meg-rendeli, hogy minden e városi lakos, ki házi kert-tel, majossal, gyümölcsfával és szőlővel bír, f. hó 28-áig a hernyófészkeket fáról annál bizonyosab-ban szedesse le és kellő óvatossággal égettesse el, mivel ellenesetben az ezen rendeletnek nem enge-delmeskedő, bejelentés következtében, a szegények pénzarába fizetendő 5-től 25 frtg. o. ért. terjedő pénzbírsággal fogja büntettetni. Sz. kir. Kolozsvár város közigazgatási tanácsának márczius 10. 1868. tartott üléséből.

— A kolozsvári löversenyek, magy. kir. belügyminiszteri jóváhagyás mellett, ezután mindig szeptember hóban fognak megtartatni.

— Baecilla Elek, fiatal írónk, „Mezei virágok“ czim alatt közelebből egy kötetnyi munkát rendez sajtó alá, mely beszélyeket s köl-teményeket tartalmazand, s melynek kiadása ne-mes czéllal lesz összekötve, mennyiben a tiszta jövedelem egészben a honvédek özvegyei s árvái fölségelésére lesz szentelve. Előfizetési ár 50 kr, mely május 1-éig szerzőhöz Alvinczre bérmentve beklüldendő. Az előfizetési felhívást közelebből közöljük.

— Folyó év ápril 2-kán tartandó érne-gyedes bizottmányi-gyűlésre az udvarhelyszéki t. bizottmányi tagok ezennel hírlapilag is meghivat-nak. Sz. Udvarhelyt, márczius 12-kén, 1868. Dá-niel Gábor, id. főkirálybíró.

— III-dik zártkörű zeneestély mű-sorozata, kedden, márczius 17-dikén a vigadó-teremben. 1) Magyar népdalok, Boskovitz-Bing Fülöpné. 2) Mendelssohn „2 Lieder Johne Worte“, zongorán, 4 kézre, harmonium kísérettel: b. Szentkeresztly Anna, Kovács Leo és Pichler Bó-dog. 3) Alard. Fantaisie de Concert, hegedűn, zongorakísérettel: Demjén Lajos és Inber Gyula. 4) Litolff H. Scherzo, zongorán: báró Huszár Ádámné. 5) Dallamok, éneki: b. Szentkeresztly Mária. 6) Neldy A. „La voix du ciel“, Duo har-monium és zongora: Zsigmond Dezső és * * *. 7) Rubinstein. Persa dal. Mayerbeer. Aria az arikai nőből: Persián Eliz. 8) Britton. Trio, zongora, hegedű-harmonium: Schell Luiza, Dem-jén Lajos és Pichler Bódog. Béreni lehet három estélyre Demjén László László könyvkereskedésé-ben, hol kívánatra egyes jegyek is adatk.

— Hunyad megye. Déváról írják nekünk: Örömmel üdvözöljük az ujonnan alakult dévai mű-kezdvelő társulatot! Műkedvelőinknek előadásai élén-kíteni fogja társas életünket; ha pedig a nemes czélt tekintjük, melyet a műkedvelőség magának kitűzött, ugy dicsérünk kell a társulatnak jó és nemes iránti lelkesültségét. Nem udvariasság vagy hizelgés, hanem igazság, szeretet vezet bennünket, midőn nyilvánítjuk: hogy a dévai műkedvelő tá-rsulatnak alakultát főleg báró Nopcsa Lászlóné ő nagyságának köszönhetjük. A nemes báróné — szellemi emelkedettségében — melegen ragadta meg az alkalmat, egy társulatot pártolni, mely az em-beri feladatoknak egyik legszebbikét, t. i. jótékony-czélokat előmozdítani tűzött ki magának. Ő nagy-ságának ernyedetlen buzgalommal, kitűnő tapintát-tal és sokszor bőkezűséggel is egybekötött pártfo-gása, a társulatnak működése és ezen működésnek eredménye iránt, bennünket a legszebb remények-vel kecsegtet. A mult hó 27-kén Hunyad megye nagyrdemű főispánja ml. Baresay László úr tisz-teletére rendezett előadás kitűnően sikerült. A mű-ködő tagok a történelmi alakokat meglepőleg sze-mélyesítették. Egyszóval: az egész előadás élén-ken költé fel szíveinkben nemzeti történelmünk egyik legfényesebb korszakának emlékét: a nagy király és fényes udvarának képe csilámlott lelki szemek előtt, és azon hó óhajt növelé kebleink-ben: vajha a koronázott magyar király udvarát Budán, hú magyarjai között tartaná mindég. *)

Többen. — Bécsből f. hó 14-ről távirják: Grivi-csis a magyar delegatióban nagy izgatottságot szült szerdai nyilatkozatában, melyszerint a hadsereg egysége soha, de soha fel nem áldozható, a had-ügyminiszter, tegnap desavouálta, kijelentvén: mi-kép ha abban Magyarország államjogi állásával el-lenkező kifejezések fordultak elő, ez szándéka el-len történt, mert a törvényt tisztelni kötelességének ismeri. E válaszbán mindkét párt megnyugodott, a kedélyek lecsendesültek.

— (Necrolog.) Csiki Veronika férjezett ifj. Duha Todorné s gyermekei: Kristóf, Gerő, Márton, Teréz és Ödön; Mária, férjezett Tkallacz Andrásné s leánya Teréz; Gergely, s nője Csiki Antonia s gyermekei: Irén, István; János, s nője Bányai Jo-hanna és fia Gerő; Luiza, férjezett Duha Tiva-darné és fia Mihály; özv. l. ifj. Csiki Mártonné, született Fark Mária és gyermekei: Teréz, Ferencz, Gerő, Irma, Ernő; ugyszintén elhunyt Erzsébet le-ánya férjezett Gajzágó Emanuel gyermekei: Gerő, Gyula; több testvér és számos rokon nevében, mé-lyen szomorodott szívvel jelentik a feledhetlen jó anya, illetőleg nagyanya, testvér és rokon özvegy Csiki Gergelyné. szül. Mártonfy Terésziának élete 67-dik, özvegyisége 8-dik évében, a vallás rendelte szenteségek felvételével, hosszas szenvedés után bekövetkezett szélhűtésben, márczius 4-kén délutáni 1 órakor, történt gyászos kimúltát. Béke poraira!! Maros-Vásárhelyt, márcz. 4-kén, 1868.

— A hivatalok honfiakkal betöltését többnyire a szakavatott egyének hiánya akadályoz-ván, a közlekedési miniszterium, hallomás szerint, 50 magyar ifjút fog alkalmazni különféle állomá-sokon a vasuti szolgálat gyakorlati megtanulása végett. Az illetők napidíjakat nyernek s mintegy háromnegyed év mulva vizgára bocsátatnak, mely-nek kedvező eredmény után állandó szolgálatba vétetnek.

— A honvédség-élevezési alaptól utal-ványozásban részesültek között ujjában a követ-kező erdélyieket látjuk: Bakosi Ádám őrmester Étfalváról, Osizsár Domokosné Illyés Kl. főhad-

*) Nem rossz kívánság. Talán meg is ériük, ha tisztelel-mel várunk, egyetértünk és dolgozunk. Székely-T. O. Lev

